

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
 Pentru țărani, prețul foilor e scăzut la numai 32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
 „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat”
 li-se dau gratuit.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foia Inter.” și „Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Bani se trimite la dl John I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foilă la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

Adunări de alegători.

În toată țara o mișcare mare printre popor. În toate sărbătorile și Duminicile, poporul e chemat ba colo, ba dincolo, la adunări, în cari doritorii de deputație (candidații) merg să-și arate „programul” (planul de muncă) cu care au de gând să intre în Sfatul țării. Ei arată cu acolo ce simtă voiesc să aibă, ce legi vor scriși, ce bine ar dori să facă. Totuși se pun adunări pe zilele de sărbători și pe zilele de țarg.

Alegătorii fac bine dacă merg și ascultă și pe unii și pe alții, și apoi își fac judecata, că care care e mai caminte și ar fi mai de folos poporului? Iar ca să judece asta, să se întrebe și se afie: cine-i vorbește? Ce fel de om e peiorul? Om de ispravă, ori o gură goală, care varșă foc și panglici ca în comedie, iar la ispravă o fi o nimică mare? Ce purtare are și încolo în viața lui? Nu-i un speculant înșelător a bunei credințe a oamenilor?

Noi nu vom spune că toți cei de alte partide sunt oameni răi, înșelători, mincinoși. Până și în pleava partidului lui Averescu, împotriva cărui am scris și am vorbit hotărât din capul locului, știind că lucrul slab va ține el (precum s'a și adevărit prea curând și prea în măsură mare), — încă s'au aflat și oameni de bună credință și de ispravă. Așa se vor găsi și în partidele ce acum se silesc a-și deschide loc spre putere.

Dar aceea ce putem spune cu înăimă liniștită de a nu fi desminșiți, e, că cei mai mulți oameni de omenie și cari au conducători de omenie ca aurul, ca diamantul, sunt candidații Partidului Național, cari nu vor, și nu pot să vree că să facă rău, fiindcă conducătorii ca Dr. Maniu, Dr. Vaida, Vas. Goldiș, Velar Branișce, nu sufăr nici în jurul lor oameni slabi. De aceea pe candidații acestui partid, pot vota oamenii cu înăimă liniștită, căci — nu se vor înșela întruși.

Pe aiurea și pe la noi.

Frânturile de popoare străluc din râul României-Mari, ceareă mareă să ne scrieți nume cu noros, că noi ne purtăm rău „barbar” cu ele. — desigur nu s'a năimă nimeni de nici o școală, de nici o blerică a lor!

Pe școlii răi li simțeam că vadă ce e în școlă Săchite, care este și ea o m'șteră de pă-mășor dela Așchite și Unghia și ar avea școlii îndelur și făcu de pe școlile strălucite la a cuprime în hoșrele școlii și școlii.

Totuși cu atât mai mult școlii, ca pe în noii loci o p'edă:

În comuna Mergula Mare din

Bănațul rămas Sibiilor, biserică română gr. ort. are o școală, pe chitulela. și. Zilele trecute Inspectorul școlii s'arba dus la Episcopie română și la tăcut currosoul, că, în temelul unui hotărâri ministeriale, școlii Română confesională se stăp'ie (e luată în mâna Statului), zidirea ei se rechiziționează (se ia cu puterea) pentru școlii de stat, — iar învășătorul român, va fi primit în slujba statului, decă în vreme de un an, va învășă limba airbească șiată, că să fie în m'ură a învășă pe copii în acea limbă!

Manifestul Partidului Național.

Dăm mai jos Manifestul (Chemarea sărbătorească) a Partidului Național către alegătorii din Ardeal, Bănaț și Crișana, în părțile lui cele mai de frunte, mai alese, și traduce pe înțelesul poporului la-ă ce spun conducătorii acestui Partid, privi d în trecutul marilor noastre lupte și spunând ce întorsătură au luat acelea azi și ce rost înalt au:

Fraților!

Partidul Național Român din Ardeal, Bănaț, Crișana și Maramureș, a fost purtătorul credințelor politice ale tuturor Românilor de dincoace de Carpați. În partidul acesta se rășchingeau, ca într'un focar sfânt, razele vii ale năzuințelor naționale!...

Ideea națională a izvorit dintr'o trudită muncă de veacuri, de apărare și luptă pentru ființă, iar ideea democratică din rina de a înălța puterile populare încătușate și a le pune în slujba culturii și a binelui obșteșc.

Ne putem mineri, că în această țară, noi, Partidul Național Român, suntem nu numai mucenicii ideii naționale, dar și apostolii fără de odihnă ai ideii democratice, care vrea să înalțe poporul.

Toate programele noastre dela 1848 1881, 1905, 1918 (Alba Iulia), 1920 sunt mărturia tămurite de febul, cum înțelegea națiunea română să-și întocmească viața:

Votul obșteșc, cu celăteanul să l'ce parte — dat mai larg în viața Statului, județului și comunei; o dreptă împărșire a pământului; o dreptă împărșire a sarcinilor de obște; crancerea d'atorilor de război asupra îmbogățitor de război; apărarea celor slabi; întărirea economică și militară a țării; purtare omenească din partea deregătorilor cu cetățenii, și tot ce e bun și drept a cerut și cere cu tot dinadunul partidul nostru n' țară!

— La 1918 Partidul Național a fost în 18 Octombrie în dieta din Budapeșta vestind îndăzneț, că rușii ori-or legătură cu Ungaria!

Iar la 1 Decembrie 1918 Partidul Național a condus voinea nașionului pentru ca la Alba Iulia să se înălțasească prin hotărârea cea de sine, străvechia și sfântă dorință a unișii nașionale românești într'un singur Stat!

Luând apoi atci în Ardeal, în Bănaț și în Crișana, căma te burlilor obștești în mână, Partidul Național a început marea lucrare de schimbare și de clădire a noului Stat, sfărâmând az zăm'ntele politice vechi noastre nașionale și democratice, și făcând ca deregătorii, judecătorii, industria, toate să iee în scurt timp noua haină românească și noul suflet nașional democratic!

S'a instăpănit în toate ramurile vieții de Stat ocărnuirea românească, prin Partidul Național!

S'a făcut legea împărșirii pământului, pentru a s' face dreptate vrednică noastre țărâni. S'a dat votul celor trecuți de 21 ani. Au rășdit, ca din pământ, regimentele ardelenesti bândărene, cari, împreună cu fricții din vechiul Regat, au acoperit de glorie steagurile armatei române.

Stând la putere, Partidul Național nu a părăsit nici una din credințele sale politice de mai înainte.

S'a făcut încercarea de a pune pe fiecare Român în locul potrivit cu destoinicie și cunoștințele sale.

Deși împrejurările au fost nepus de grele, totuși partidul nostru nu a săvârșit nici o greșală politică în trebile de însemnătate culturală, nașionale și economice, în timpul cât a ținut în mânilor sale frâiele guvernării.

Munca lui de încheiere a stărilor tulburi, a fost însă brusc întreruptă: în Martie 1920 statul țării, isvorât din libera voință nașională, — a fost izgonit.

Jocul ascuns al partidelor vechi din vechiul Regat și-a ridicat capul și în noul Stat. Democrașia a fost jefișită, porăirile politice ale malțimii poporului, au fost rășlignite.

S'a dat unui singur om, generalului Averescu, puterea de Stat, pentru ca să alagă Corpul legișlative cu înșelăciune și sănăire. Voința poporului a fost falsificată.

Am văzut cu strângere de inimă cum Ardealul, Bănațul, Crișana și Maramureșul, erau purtate pe cărușoșii, în urma morșășiei de obște nădădite, întregă voință nească de obște, a poroit spre patreșene.

Că a fost înimă, a rămas însă mare departe chăns pe lângă Partidul Național — care s'a prefăcut în străj, în țară și în sfatul țării. Văzând înșu și abdicarea stăpănitorului Averescu, s'a ridicat la luptă împotriva lui, și, unil cu celălalte partide democratice, au s'a asămptat, până nu l'a lovit

în cap pe guvernul prăpăditul nașional și l'a sfărâmat cu pe un idol de-țel!

Fraților, credeam că această învăștură va da roade, credeam că zămști limitate vor p'icepa șamunul vremii, se vor deșubi de pre-judecășile trecutului vitreg, și vor întinde mâna frășească nu atât oamenilor, cât mai mult credințel înaltele politice, întruchipată printr'o muncă de rinduri de vieși, a Partidului Nașional român.

Am încercat înțelegere cu partidul liberal, cu gândul curat de a îndruma, cu puteri nulle, spre bine lucrurile obștești. Dar n'am ajuns la nici un înțeles. Vremurile noul nu au curățit sufetele oamenilor îmbătrânși în năravuri învechite. Noi căutam frașii, ei căutam slujii. Noi căutam binele obșteșc, ei căutam interese (faloase) de partid. Noi căutam o tovrășie sinceră a vechiului Regat, ei robia noastră politică și economică. Nu ne-am putut înțelegi Prăpaștia între cegelora lor obgarhică (de lume vechi, stăpănitore atot puternică a poporului) și între sufletul nostru țărânesc, era prea mare.

Și acum... isără se începe jocul din Martie 1920...

Guvernul s'a dat unui singur om... I s'a dat puterea, visteria Statului, împărșirea obștelor... Tărgul de sufete a început din nou. Au sosit iarăși cumpărătorii. Se înbie prețuri, se cer preturi.

Namăi orbii nu v'ad, cum în tărgul acesta, se distremă pânza de aur a sufletului nostru, țesută din durerile unui trecut de luptă, înaltă și sfântă.

Vreau să ne împartă și desbine din nou, ca mai ușor să ne stăpănescă și nu v'ad cum supă la înșeși temelile bunurilor sufletești ale neamului nostru.

Pentru a împedecă aceasta, Partidul Nașional Român își ridică puterile căvântul său și chismă la luptă tot Ardealul, Bănațul, Crișana și Maramureșul!

Facem caldă chemare la toși cetățenii acestei țări, să sară întru apărarea libertății constituționale amenințate, și pentru înșoptuirea hotărârilor Adunării Nașionale dela Alba Iulia,

Am văzut ce roade a dat guvernul Averescu — Seresșă șom probă nenorocită cu Guvernul Brătianu!

Cei care au luptat cu toată înălțarea de sine pentru înșoptuirea unișii nașionale la Alba Iulia, au esteptem noi o recunoștință. Onoruri ceremoniale, p'ria și mări de șalie, au de ispitesc.

Că pe r'oc li fost pentru noi că purtăm mâna înalță șă ademșitor, că și de guvernul Averescu, că și de dl Brătianu Adăzi ne-am fi curat de înșeșta puteri, de șom

rurile de ministri si de slujbe de deputat, câştigate fără trudă.

N'am făcut-o. Pentru că fără chezeşile cerute de noi, am lăsa perzării cauza binepricpută a Ţării, şi în deosebi a fluturilor de dincoace de Carpaţi.

Am vrut ca mai bine, în cap de iarnă, să pornim pe drumurile înzăpezite, să purtăm trupurile noastre chomuite în frig şi ger: dar să propovădăm cuvântul adevărului pentru binele obştesc!

Soart-a Ţării atârnă de izbânda luptelor ce vom da.

Candidații

Partidului Național.

Toate partidele sunt în plină fărâşare şi își sistoratcesc candidaturile pentru deputați și Senatori. Partidul Național a sistorat următoarele candidaturi pentru deputație:

În județul Alba-Inferioară: La Abalulia: dr. Iuliu Maniu, președintele partidului național român. Guvernul nu-i pune contra candidat Inuși guvernului afiă, că ar fi un lucru de nimic ca dr. Maniu să lipsească cumva din Sfatul Ţării. La Ighiu: dr. Vaida; la Abrud: protopop. Simu; la Aiud: profesor, Șt. Roșian; la Blaj: Canonic dr. Bălan.

Județul Arad: Pecica: V. Goldiș; Radna: dr. Stoienescu; Ineu: V. Goldiș; Gurahonț: dr. Grozda; Chișineu: Colonel p. Alexandru Vlad; Pâncota: dr. Șt. C. Pop; Șimand: dr. Iustin Marșeu. Șiria: dr. Șt. C. Pop

Jud. Bihor: Aleșd: Ioan Șturlea; Beiuș: dr. Petru Popovici; Celca: Protopop, Victor Pop; Salonta: dr. Demet. Lascu; Tileagd: Iosif Târău; Salar: dr. Grigore Egri, avocat; Marghita: Sever Selăgeanu; Beliu: dr. Aurel Pinteș; Tinca: dr. Aurel Lazar; Oradea-Mare: dr. Sever Erdeli.

Jud. Brașov: Brașov: dr. Mihai Popoviciu; Săcele: dr. Voicu Nițescu.

Jud. Bistrița Năsăud: Bistrița: dr. Victor Moldovan; Năsăud: dr. Laurențiu Oanea

Jud. Caraș-Severin: Lugoj: dr. Caius Brediceanu; Oravița: dr. Valer Branișce; Sasca: dr. Al. Vaida; Orșova: Romulus Popoviciu; Teregoa: Mihail Popist; Moldova-Nouă: Amos Pop; Caranbeș: Alex. Diaconoviciu; Reșița: Romulus Molin; Bozoviciu: Rom. Boldea.

Jud. Cojocna: Cluj: dr. Aurel Socol; Cojocna: dr. Sever Dan; Hida: dr. Emil Hăjiegan; Huedin: Aurel Muntean; Teaca: dr. Simion Nemeș; Gilău: dr. Aurel Socol.

Jud. Făgăraș: Șercaia: dr. Valeriu Pușcariu; Făgăraș: Iacob Popa; Arpaș: dr. Aurel Dobrescu.

Jud. Maramureș: Câmpulung: Simion Bales; Sighet: dr. Ilie Lazar; Drogomirești: dr. Gavril Iuga; Vișeu: dr. Gheorghe Blașcu.

Jud. Mureș-Turda: Târgu-Mureș: dr. Iustin Nestor; Band: dr. Victor Suci; Reghin: Petru Popoviciu; Miercurea-Miraf: Ion Roman.

Jud. Salaj: Jibău: dr. Gavril Oșian; Zălatu: Dionisie Moldovan; Crasna: Ion Lapedatu; Simleu: dr. Victor Delau; Tășnad: dr. Coriolan Șteer.

Jud. Satu-Mare: Careii Mari: Gh. T. Văleanu; Ardud: dr. Augustin Mircea; Ugocea-Oaş: Potop Alexandru Breban; Carașeu: dr. Voicu Nițescu; Șomcuta: dr. Aurel Nilvan.

Jud. Sibiu: Rășinari: dr. Lucian Borcea; Seliște: dr. Lupuș; Sebeș: dr. Silviu Dragomir; Necrich: Ioan Lapedatu.

Jud. Solnoc-Dobâca: Dej: dr. Rom. Micș; Beclean: dr. Oct. Pavelea; Ciachi-Gârbou: dr. Victor Munteanu; Lăpuș: Mihai Popoviciu; Gherla: dr. G. Șorban; Ilianda-Mare: dr. D. Man.

Jud. Târnava-Mare: Cincu-Mare: dr. Dionisie Roman; Cohalm: dr. I. Iosif.

Jud. Târnava-Mică: Sânmartin: dr. Romul Boila; Ibașfălu: dr. Ilie Holom.

Jud. Timiș-Torontal: Sâmiclăuș: dr. Vasile Chroi; Lipova: Sever Bocu; Buziaș: Sever Bocu; Ciavoia: dr. George Crăciun; Gătaia: Laurențiu Giurgiu; Timișoara: General Domășnean.

Jud. Turda-Arieș: Cămpeni: Ștefan C. Pop; Iara-de-jos: Gheorghe Marie; Ludoș: Iuliu Căpălăneș; Turda: dr. Valer Moldovan.

Jud. Hunedoara: Orăștie: dr. Vlad; Pui: dr. Tirea; Deva: dr. Iustin Pop; Geoagiu: dr. Vlad; Brad: Mihail Em. Procopiu; Iliș: dr. Ștefan Rozvan.

La Hunedoara Partidul Național n'a pus candidat, ci sprijinește cu dragă inimă pe dl Ștefan Ștefănescu fost judecător, un om luminat, ridicat, din țărani din vechiul regat credincios partidului dlui prof Iorga. Dorim din toată inima reușita d-sale.

Adunare la Orăștie.

A avut loc: Duminică în 12 Februarie. A vorbit dl Dr. Vlad, desfășurându și programul de candidat de deputat; apoi dl protopop Lădu candidatul de senator pentru cercul Orăștie Hăj-g. La urmă dl judecător Ștefan Ștefănescu de la Hunedoara, candidat torghist la Hunedoara. Adunarea a fost bine cercetată, nădejdea de biruioșă a Partidului Național aici și a celui torghist sprijinit de naționaliști la Hunedoara, e mare.

Tunurile grele...

În județul nostru, al Hunedoarei, partidul Liberal dorește să aibă o reușită carecure în alegeri. Ci fiindcă pînă acum partidul nu s'au prea ivit, și nici oamenii de seamă cu cari să poți păși în fața alegătorilor, ca candidați liberali, nu se găsesc printre cărăturarii dlui județ — conducerea județeană a partidului a cerut să lase de la București artilerie grea, tunuri grele... Și li sau dat: La Orăștie, împotriva dlui Dr. Vlad, se apune candidatura dlui General de Divizie Moșoiu, Ministrul Comunisților (trenurilor), iar la Brad împotriva dlui Procopiu, e ados dl General de Corp de Armă Artur Văitoianu, Ministrul de Interne, — anândol general cu nume mare în război de liberare al Ardealului. Alegătorii celor două cercuri sunt puși într'a-devăr la probă grea.

— În celelalte cercuri din județ, lupta se va da mai ales între următorii: La Deva dl Dr. Iustin Pop va avea a se lupta cu dl Dr. P. Groza, fost Ministru, cărui liberali nu l'pun contra candidați pentru că n'au nădejde să iasă biratori, iar dintre celelalte partide ei mai bucuros ar vedea în parlament pe un averescan, decât pe un naționalist. — Nicl la Hunedoara liberalii n'au găsit un om mai de seamă dlui județ și de aceea își aduc candidat de la Abalulia, pe dl adv. Dr. Băltăreanu, președintele Corpului Voluntarilor. Dar aci dl Șt. Ștefănescu, torghist e tare. Luptă va fi câză. — La Geoagiu dl Dr. Vlad va avea să se lupte cu părintele Pompiliu Piso, protopop la Brad, președinte la liberalilor din județ. Se va da o luptă strânsă. La Iliș vechiul luptător național Dr. Ștefan Rozvan, va sta în fața cu părintele protopop C. Moldovan de la Iliș, trecut la liberali. Tracutul frumos de luptător național în acel sînt el dlui Dr. Rozvan, ar trebui să-i facă ușoară biruința.

Tipărituri.

Partidul Național a înființat, pentru timpul alegerilor 3 Căncelarii dela care se pot primi tofelul de tipărituri și broșuri (cărțile) cu înșt înșeri, îndrumări și lămurii. Cele trei Căncelarii ale Partidului sunt: în Cluj: Redacția ziarului „Patria”, în Brașov: Redacția ziarului „Gazeta Transilvaniei”, și în Arad: Tipografia „Concordia”.

Organizațiile județene vor cere dela centrul care le e mai aproape, tipărituri și broșuri de acestea, și li-se vor da.

Nemulțumire în guvern.

În ziarul liberal „Infrățirea” din Cluj, cetim următoarea știre, dată după ce dl General Moșoiu, ministrul Comunisților, s'a întors din o trecere prin Ardeal:

„Dl General Moșoiu a făcut în sfatul Ministrilor) dar de seamă despre cele ce le-a văzut și le-a băgat de seamă în Ardeal, în legătură cu pregătirile pentru alegeri.

„Mai mulți ministri s'au arătat nemulțumiți de starea guvernului în Ardeal și și-au arătat părerea de rău ca nu s'a ajuns la înțelegere cu Partidul național ardelean...”

„Infrățirea” e gazeta de a guvernului. De că singură face această descoperire, e semn că o știe din ban izvor. Și ea, mărturisită, spune mult: Cel ce au frânele în mână, simt și ei că rău au făcut când au pășit cu atâta trufie, în loc de frăție, față de frunțile Partidului Național. Și se vede că încep să înțerevedă, că s'au înșelat în așteptările lor, când au crezut că e deoseit să fie la putere, pentru că a toată lumea din Ardeal să se înțerească dela vechii săi bani conducători.. Nu. Și poporul la noi judecă azi mei cu socoteală și mai drept pe oamenii săi, și primește mai cu neîncredere pe cei cari, ajuns la putere, fegăduesc tot ce-i în lună și n'au soare, până trec alegerile.

Oct. Goga

nu si găsește cerc?

Un pretin al poetului fost Ministrul Goga, caută și n'areapta și n'astă ga, să i găsească accesia un cerc, în care să aibă nădejdi a-l putea scoate ales. A cercat și în două locuri în județul nostru.. Și, — nu merge. Se pare că poetul ministrul nu prea are sorți de izbândă nici aiurea. No, cari știm ce păcat mare spază pe sifletul dlui Goga, care, înșându se înșai și chemând pe Ardeleni după steaua cu luciri false, care pe când răzărăea, ea și opunea, a Generalului Averescu, — e cel-ce ne-a spart pe noi Români din Ardeal și ne-a ados în halsul în care suntem, — nu ne-am mi-ă dacă poporul nostru s'ar fi înșirăinat de dănsul, încât să nu-și mai aile cerc unde să fie ales. Ar fi numai o dovadă a cumînțerei și de dreptă judecătă, fie și prea târziu, a poporului.

Serisori.

Din Sătmar.

Vestea, că Partidul Național e hotărît se dacă o înșerăușă luptă pentru înțonarea legalității și pentru democratizarea Ţării, a trezii predulițencia o înșerăușă mare. Mai ales țărânimea din Sătmar este

cuprinsă de înșerăușă cum rar se văzut de aici. Tot poporul să înșerăușă în jurul Partidului Național. Ei merg zinte la locușele frunțailor nostri și înșerăușă când vine dl Maniu? când vine dl Vaida?

Din multe sale n'are vestieac șapte interesante:

Ţărânimea ales câte doi delgești (soli), cari s'au înșerăușă în domoșă averescani de până eri și cari la alegerile trecute aveau o ființă dăușmoasă față de Partidul Național, rugându-i ca de estădăia să nu mai ducă nici o cercare de deșblnare și să se reînțerească în Partidul Național. Și mulți nu se pot da înșerăușă în fața acestor cereri cumloși.

Sitașia liberalilor nu e pe tranșafiri. Înșerăușă de doi-trei sl'jbăși de județ, ori de bancă, toji li ceartă pentru șinta înșerăușă ce au avut-o față de Partidul Național, prin ce au ados țara în frământarea asta urată. Reușita Partidului Național în alegeri, se șine căci le de tot șigură.

Correspondent.

Mersul lucrărilor

pentru împărțirea pământului în Transilvania, Bănat, Crișana.

Un redactor al ziarului „Voința” din Cluj, a avut șreile a sta de vorbă cu conșierul (șfeticul) rezortului de agricultură din Cluj, dl Dr. Porușiu, asupra mersului lucrărilor pentru împărțirea pământului. Dl Porușiu, ca unul ce e la izvor și știe lucrările bine, a spus următoarele:

Ce s'a făcut în vechiul Regat?

În vechiul Regat, — a spus dl P. — împărțirea s'a făcut, dar fără o rindetă temelnică și mulțumitoare pentru toji. Cel în drept a primit pământ, în multe locuri au primit prea puțin ori deloc, iar alții fără drept, au primit mai mult, — după cum puternicii zilei sprijineau pe unul ori pe alcel. Dacă în Ardeal lucrările merg mai încet, în schimb ele se fac cu deșerăușă pe temelni legi.

La ce se lucrăază acum?

În timpul de față se lucrăază la întocmirea tablourilor (listelor) celor îndreptași a primi pământ.

La întocmirea acestora înșerăușă comitetele din comună, cari stau din preoți, învățatori și alșii șătenilor, cari s'atoredesc lista tuturor acelor care, după lege, au drept să fie împărțiriți (să capete pământ) în sat. Listele acestea se arată judecătorilor de ocol, iar judecătorii merg cu ele în comunele acelea și cercetează la fața locului, dacă sunt bune pentru fiecare scris în ele.

Reviziunea (supra cercetarea asta) a listelor se face, după un șir de întrebări ce se iau la potocol (proces verbal) în scris, pe urma cărui ori-ca partinire e cu nepăinșă.

Se cere la potocol dela fiecare îndreptaș:

- 1. Locul unde locuște.

- 2. Meseria.
- 3. Vârsta
- 4. A luit sau nu parie în război?
- 5. Starea civilă (căsătorit sau nu).
- 6. Numărul membrilor familiei de el;
- 7. Este sau nu invalid de război?
- 8. Dacă da, se va arăta derecizia dela care are scrisoare dovadă.
- 9. Este sau nu în stare a munci în câmp?
- 10. Pe ce moște a lucrat înainte de război în doi ani?
- 11. Pe ce moște a lucrat la timpul exproprierei?
- 12. Ca ce a lucrat pe moște, servitor sau muncitor de pământ?
- 13. A fost sau nu, voluntar (în armata română venit din Rusia, sau voluntar în Franța venit din Avereș, sau aiurea).
- 14. În care armata a sosit voluntar? Deregătoria dela care are dovadă.
- 15. Numele moștenitorilor minori a celui căzut în război și numele tutorelui.
- 16. Numele văduvei fără copii a celui căzut în război.
- 17. Dacă a fost emigrant (dus în țară străină), și decând s'a întors?
- 18. Dacă cel dus, apoi întors, murit, moștenitorii lui minori cu sau nu susținător și care este numele lor?
- 19. Cât pământ are cel întrebat a jugete și stăneni părași, ca: a) proprietate personală; b) proprietatea soției; c) proprietatea părinților îndreptățiți.
- 20. Câte vite are și ce soluri;
- 21. Câte unelte agricole are?
- 22. Are sau nu gospodărie întregă și din ce clădiri ată?
- 23. Dacă n'are casă clădită, are loc de casă și cât?
- 24. Dacă n'are mai fiind foc, nu are putea împroprietăți în comună, și voi să se colonizeze (să merge să se așeze aiurea)?
- 25. Cade sau nu sub prevederile art. 124 din regulament?

Vedeți dar, zice dl Porușiu, că cu totul acesta nu se va putea strecura, nici unul care nu are dreptul la împroprietăți, mulțumindu-se și deplin cu acei care vrednicesc și trebuie să se bucure de pământ.

Bucurându-se lucrurile, așa cum s'au petrecut în vechea regim, putem spune cu toată încredințarea, că lucrările de împroprietăți din Ardeal, au o tendință pe deplin bună și nu vor mai cere pe urma lor alte evenimente și lucrări de întreprindere.

Lucrările acestea de stabilirea îndreptățiților, care au început, vor dura cam trei luni, când toți țărani noștri, ce sunt în drept să li se dea pământ, vor fi stabiliți, prin documente, prin scrisori care pentru ei vor fi încredințarea deplină a dreptului lor.

Sfârșindu-se această lucrare pregătitoare, se va trece la împărțirea însăși a pământului. Proprietarii vor arăta comisiunilor porțiunile de moșii, până la suma de 200 Hectare (cam 100 jugăre) care vor să le rămână, inginerii vor măsura și vor trage hotarele, iar restul

moșilor vor trece pe seama statului. Lucrările de expropriere vor dura cam 2 ani.

Da îndată ce s'a făcut exproprierea unei moșii, statorindu-se partea care rămâne proprietarului, restul e de aci încolo proprietatea statului, și până la împărțirea de fapt țăranilor îndreptățiți, statul îl va da acestora, în loturi (porțiuni) cam așa de mari, cât sunt drepturile de împroprietăți a lor, — în ardea din mână liberă.

Pentru sătenii noștri, exproprierea (răscumpărarea dela moșier) și trecerea moșilor în mâinile statului va fi deplin chezoșie, că pământul făgăduit, li se va da.

Impărțirea faptică a pământurilor la țărani, va începe îndată după terminarea exproprierei. Dar această lucrare, din lipsa de ingineri, va dura încă un timp destul de îndelungat.

Atât ne spune dl Porușiu, și din asta putem înțelege mult:

1. Întâi că două trei luni mai durează întocmirea listelor celor îndreptățiți a primi pământ;

2. După asta urmează să se hotărăască, cărui proprietar de azi, cât pământ li mai rămâne? Adecă se trage hotarele cele nouă ale moșiei lui. Ce trece peste acelea, se cheamă proprietatea (averea) statului, care va avea a fi împărțită țăranilor.

3. Această avere, acum a statului, se va da țăranilor în ardea c'om în măsură în care li se vor croi și loturile (porțiunile) lor.

4. Impărțirea statornică, darea în samă noilor stăpâni, va urma numai mai târziu, din lipsa de ingineri cari să măsoare spre împărțire, pământ.

Ar fi de dorit ca aceasta îndelungată și trăgănată lucrare, să se grăbească și să se facă cât mai repede. Căci astfel mulți din cei „îndreptățiți” a primi pământ, vor dormi în pământ pe când ar fi și li se de pământ.

Și când te gândești, că în vara trecută, generalul Averescu spunea la Deva, că: peste câteva săptămâni va pune plugul în țara de 6 boi împodobit cu fiori și steaguri în moșia nu știa cărui nemes dela Hășeg.

Și căși vor veni acum, în timpul alegerilor, iarăși vor împărți, cu dela sine putere, cu amândouă mâinile, pământul peste care n'au nici o putere...

Pe când dl Porușiu, dacă nu vrea să fie deșul, o spune, uite, așa liniștit, că mai va până țăranii li vor vedea faptică în mână lor.

Il vor avea, dar nu așa că beți în palme, cum li făgăduiesc domnicii de deputație.

NOUȚĂȚI

O făgăduință de mai bine. Noul Ministru al Comunicațiilor (și peste Calle Ferate) dl General Moșoiu, vorbind la Clujraportului (vestitorului) unei Agenții Telegrafice, a spus printre altele:

De azi înainte voi controla (cerceta) gările principale (stațiile cele

mai mari) unde stau pe linii sute de vagoane scoase din folosință.

Am aflat, că pe liniile Direcțiunii regionale Arad (adecă pe liniile Ardelene) stau 5000 de vagoane încărcate. De aci voi pleca acolo, ca să văd. Și la gările din București voi cerceta de când stau vagoane în gară. Starea asta șobilodă, trebuie să înceteze odată. Nu voi îngădi, ca Ardealul să sufere lipsă de vagoane pentru că acestea sunt ținute fără rost în alte părți ale țării. Astfel nădăjdiesc sa aduc rindnia în mersul trenurilor.

Pentru abonații vechi.

Acesta e cel din urmă număr ce se mai trimite celor ce nu au trimis plata pentru foi pe anul de față.

Am fi dorit așa de mult, să nu oprim mersul foilor chiar în aceste zile de mare interes pentru cetitori, — dar credem, că cei ce n'a trimis în 7 săptămâni, dela Crăciun până'acum, plata lor, nici nu are de gând s'o mai trimită, — și așa suntem siliți a-i opri foaia, ne având nădăjde că o va mai plăti.

— Acel care ar vedea că numărul oților (8) nu i-a mai mers, deși el a trimis bani și pe anul de față, — să ne scrie îndată trimițându-ne recipisa care a primit'o dela postă când a dus banii, — ca să cercetăm, să găsim greșala și s'o îndreptăm.

Logodnă. Dăoara Mărioara Oleksik croitoreasa și dl Sabin Fizășan, comerciant în Valcan, logodiți.

Urmărire. Guvernul Brătianu a îndrumat tribunalul din București să cerceteze mai multe cheltuieli nelegiuite făcute de guvernul Averescu. Între altele Ministerul de Comerț are un fond de „comision” (câștigari la mijlociri de cumpărături) cari merg în venitele Statului. Guvernului Averescu a cheltuit peste 200 milioane din el, ca fond la îndemână sa, de care n'are să deie samă. I se va cere acum samă de tribunal. Și alte volnicii cu averea statului sunt date în urmărire judecătorească.

Noul Papă. Sfatul Cardinalilor închis în conclavă, a ales pe noul Papă la Roma, în persoana Cardinalului Achille Ressi, Arhiepiscop în Milano, care primind alegerea, a luat numele de Pius al XI-lea. E al 261-lea Papă. Are vârsta de 65 de ani.

Trei zile Cardinalii nu s'au putut uni prin votul lor asupra unei fețe care să se ridicată la rangul de Papă. S'au făcut mereu voturi, cari nu atingeau măsura de două treimi a voturilor pentru aceeași față prea sfântă.

La legătură cu alegerea Papei se pomenește de „fumul alb” ce iese din coșul „Conclavei” îndată după alegere, — ca semn că alegerea s'a terminat. Iacă cei cu acest fum alb: După fiecare votare, buletinile (biletele) de votare, se aruncă în foc, și ele, mestecate cu cărbunii ori lemnele ce ard, dau fumul negru, ce iese din ori ce coș în care e foc.

Dentist Dr. S. Seidner — da consultăți în ORĂȘTIE de asupra prăvăliei Ioan Rob. — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Punere de danturi.

Îndată ce alegerea s'a sfârșit se aruncă în foc buletinile (biletele) de hârtie cu care s'a făcut votarea, mestecate printre paie uscate și în această amestecare ele dăru un fum „alb”, care e semnul văzut pentru cei din afară, cari pândesc semnul pe'cer, că alegerea s'a sfârșit, Papa a fost ales...

De data asta trei zile s'a văzut tot fumul negru, — iar în ziua a patra, numărarea voturilor a dat numele Cardinalului Ressi ca ales, și fumul alb a zburat din coș...

Alegătorii cari, pentru a vota, au de mers cu trenul la locul de votare, vor călători gratis (fără plată) la vot și înapoi. Așa s'a hotărât de guvern.

Pentru Invalidii, Orfanii și Văduvele de război.
— Serata dia 11 Februarie. —

Conducerea Cercului de Recrutare din Orăștie, ca oficiu județean pentru Invalidii, Orfani și Văduvele de război, a organizat în folosul fondului I. O. V. la 11 Febr. în orașul nostru o producție și petrecere, la care au luat parte, pe lângă Români, și Sașii și Ungurii și Evreii din loc. Despre această producție ni-se trimite spre publicare următoarea dare de samă:

Toate biletele vândute chiar din ziua când s'au dat la librării; după mari stăruințe s'au mai adăogat scaune ca să fie satisfăcute numeroasele cereri ale publicului, totuși însă nu a putut avea loc toți care ar fi dorit să ia parte la cea grandioasă serbare așteptată cu mare nerăbdare de întreg orașul.

Sala Hotelului Central și Cafeneaua arhiepiscopială; multă lume se roagă în zadar să capete bilete.

Programul se începe cu o frumoasă rugăciune cântată de micuții orfani dela Orfelinatul din Orăștie.

Cu o vie admirație este ascultat corul săsesc care s'a retras după scenă în continue aplauze.

Sala intră într-o complexă veselie produsă de comica idilă familiară, jucată cu mult succes de Dăoara Irinke Gónczy și dl Alexandru Bede.

În al patrulea punct vedem apărând în scenă pe mult apreciată dna Căpităna Linerth, care a delectat publicul cu vocea iei atât de dulce și viile aplauze nu a putu'to lăsa să nu mai reîntre din nou în scenă.

Cortina se ridică și cele 6 păpuși de o nostimă drăgălășie ne apar în cutiuțele lor. Esecuția și frumusețea acestui dans este remarcată de întreaga sală care nu poate decât să le aducă felicitările lor dăoarelor dănsătoare.

Deodată sala izbucnește în hohote de răs fiind mult impresionată de hazliul duet. Dăoara M. Schuster și Liți Seidner aduse de 3 ori în scenă, publicul tot ar mai fi cerut să le asculte, dar programul nu poate întârzia, le vedem retrăgându-se între culise în furtunoase aplauze.

Un frumos decor reprezintă serata Elssler Fanny; baletul se prezintă cât se poate de bine, costumele foarte frumoase și întreaga încenare de-o remarcabilă splendoare.

Tăcerea mormântală a salei este întreruptă de duiosul glas al dnei Dr. Radó, care prin cântarea Graden Arie, atrage admirația întregului public.

Cu o frumoasă armonie delectează publicul într'un mod plăcut corul mixt de sub dirijarea dlui profesor Părvu, lucru care face să fie chemat din nou în scenă.

Cu ce plăcere și admirație privește publicul la micuțele fetițe ale școlii

— da consultăți în ORĂȘTIE Piața Aurei Vlaicu 7 (la etaj fără durere). — Plombe. — Scoatere de dinți (364) 8-10

medii, care prin exactitatea mișcărilor și frumsețea costumelor, a executat într-un mod așa frumos dansul călușerilor.

Programul se termină cu dansul fantezi electric în sală și pe scenă se face întunec; dintre culise se aude cântând lăutari valsul Tresyolie, la un moment dat vedem apărând pe dsoara Lenuța Deac, într-un costum fanteziei executând că eva figuri pe aria acestui vals. În multipli aplauze cu brațele încercate de flori se retrage în culise.

Aducem tuturor celor de mai sus felicitările și mulțumirile noastre pentru concursul ce ni l-au dat și reușita acestei serbări.

La ora 11^{1/2}, programul se termină și după puțin timp începe dansul care a durat până la ora 6 dimineața, când lumea se retrage având toți pe fețele lor expresiunea mulțumirii că s-au distrat așa de bine la această serată, în același timp mulțumiți sufletește că au făcut o faptă bună, dându-și obolul lor pentru aceia care astăzi suferă în urmă războiului mondial.

Mulțumim dnelor și dnilor care au făcut parte din Comitetul acestei serbări și anume: Dnei Dr Erdely, Dnei Colonel Florian, dnei Szölösy, dnei Căpitan Schuleri, dnei Makay, dnei Dr. Rado, dl prim. Herlea, dl preot Schuster, dl șef de Poliție Branga și dl Pișta Berivoy.

Mai aducem mulțumirile noastre celor care au dat suprasolviri și anume:

- Dr. Vlad 100 lei, Grigorie Vulcu 100 lei, Cimponeri 85 lei, Bisztricsany 60 lei, G. Oprean 50 lei, Brassai 50 lei, Brekner 50 lei, Dr. Balog 50 lei, Grădina 40 lei, Baicu 40 lei, Cărpănișan 40 lei, Androne 20 lei, Molnar 10 lei și N. N. 50 lei.

Oficiul Județan I. O. V. Cercul de Recrutare Orăștie.

Străduitorii spre lumină...

Acei cari se silesc a răspândi cărțile bune, alese, în popor, împlinesc o slujbă de cea mai mare însemnătate în sinul lui.

De aceea noi cu drag scoatem la iveală, la acest loc, pe acela dintre celitorii noștri, cari își fac o mândrie din a răspândi foile bune în popor.

Printre acei cari, aflând de bune pentru țărani foile noastre, s'au străduit a le răspândi în anul de față printre ei, — afară de cei arăteji în numerii trecuți, — avem plăcerea a mai înșira pe următorii:

Di Rusalin Băcilă din Petroșnița, ne-a făcut 7 abonați acolo.

Di G. Miculescu din Cenadul Mare, 4 abonați;

Di Pavel Borlea din Șiria, alți 4 abonați;

Di A. Berian, 5 abonați în com. Cornăreava.

Di Prodan I. din Poiana-Sibiului, 3 abonamente.

Di R. Mărginean din Noșlac, încă 4 abonați, afară de cei de mai înainte.

Di N. Lăzărescu, Șiria încă 4 abonați afară de cei de mai înainte.

Di A. Huplea din Ilteu 5 abonați. Tuturor: Călduroase mulțumiri!

Di Coman Todor din Oradea Mare, 3 abonați.

Di Irovin Cocora din Chimitelnic, 4 abonați.

Poșta Redacției.

D-sale But. A. în Salc. de-jos. No. 6 (și) am trimis și îți mai vin foile două luni.

D Sale Nic. Sucin în Zi. Acel Almaș mare e pe Valea Geoagelui în sus, are posta din urmă Zlatna.

Cineva din Brân ne scrie cu data de 5 Febr. că ni-a trimis bani pentru 1 cârtică „Legea Agrară” și 2 volume

de glume și nu le-a primit. Dar cine face reclamația, nu putem ști, căci totul a scris cetăț., numai ce ni-i mai de lipsă: numele, nu. Se pare că fi Iși Oloncea sau Iși Doncea, Oboncea, — nu se poate ști. De ni-o fi dat și întâia oară adresa așa de limpede, sigur că i-s'au dus cărțile știe D-zeu la cine. — Și cât rugăm pe toți să ne scrie numele curat.

Dsale G. Descaș în S. Bani sunt bine scriși: pentru foi. Adresa dela Bobâlna o ai de nou și în numărul trecut, și în „Plugarul L.” alăturat la numărul de față. —

Dlui Ion Bublic I. C. în Toplița Rom. Ne ceri 5 buc. coale de „Legea Agrară”. Nu știm ce vrei. Noi avem cărți ce cuprind „Legea Agrară, coalele nu știm cum sunt. Scrie de nou și trimite banii înainte. Fără de plată înainte, nu mai trimetem nimic, căci ne-au venit multe „ramburse” napoi, rămânând cheltuiala pe noi.

Dsale George Savu în Bozeș. Nu, ael Ion I. Savu e din Pianul de-jos, jud Sibiu, nu poate fi cel pe care d-ta îl cauți.

Dsale Teodor Râșniță. Valea-Sasului. Am primi cei 36 lei, și am pus 20 lei la restanța pe anul trecut, 16 lei pe jumătate anul de față.

Di Nic. Iac în Benc. Îți mulțăm'm de cuvintele frumoase ce le spui despre foile noastre. Ce privește cărțile ce ceri, nu avem decât cele arătate în foaie (vezi numărul de Crăciun, acolo le afl pe toate). Pentru altele scrie la o „Librărie” (prăvălie de cărți) în orașul mai apropiat.

ROMANIA Ministerul de Justiție — Directoratul general din Cluj.

No. 33644-1921. Publicațiune de licitație.

Anunțându-se de către Ministerul Justiției licitația fînută în ziua de 20 Aprilie 1921, pentru darea în întreprindere a lucrărilor ce mai trebuiesc executate la clădirea localului Judecătoriesc de ocol Ilia, județului Hunedoara se va ține o nouă licitațiune în ziua de 30 Martie 1922, ora 11 a. m. în localul Ministerului de Justiție Directoratul General din Cluj, piața Cuza Vodă No. 23 etagiul II. camera No. 110.

Devizul general, cuprinzând în mod detaliat lucrările de executat, datele și condițiunile de execuțiune, se poate vedea în fiecare zi de lucru între orele 10-12 la Directoratul General al Justiției Cluj.

Concurenții vor prezenta împreună cu oferta închisă și recipisa administrației financiare, constatând consemnarea sumei de 5% asupra prețului total oferit, ca garanță provizorie.

Ei vor trebui să probeze că au mai executat asemenea lucrări și că aceasta nu au a. d. naștere la proces cu Statul.

Adjudecatarul va complicita garanța definitivă la 10% în termen de 3 zile dela aprobarea rezultatului licitațiunii, depunând recipisa la Directoratul General de Justiție Cluj, odată cu timbrele necesare pentru încheierea contractului.

În caz de refuz va pierde în profitul Statului, garanția provizorie depusă.

Dispozițiunile art. 72-83 din legea asupra contabilității sunt aplicabile acestei licitațiuni.

Cluj, la 18 Ianuarie 1922. (387) 1-1 p. Minister, Dir. Gen. PANU

„PROGRESUL” institut de credit și economii soc. pe acții în

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Progresul” societate pe acții în Ilia, se convoacă prin aceasta în sensul statutelor a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 5 Martie 1922 st. n. la orele 3 d. a. în localul de statute, prin aceasta adunarea se convoacă a doua oră pe 12 Martie 1922 la orele 3 d. a. tot cu acest program și conform §-ului 25 din statute, se va ține fără considerare la numărul acționarilor și a voturilor reprezentate.

ORDINEA DE ZI:

- 1. Deschiderea și constituirea adunării. 2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere. 3. Stabilirea bilanțului, împărțirea profitului curat și darea lui. 4. Alegerea bărbajilor de încredere esteri pe anul 1922. 5. Exarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii comitetului de supraveghiere pe anul 1922. 6. Alegerea membrilor în direcțiune în locurile vacante. 7. Eventuale propuneri înrate conform §-ului 29 litera g din statute. Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare în persoană, fie prin plenipotențiați, au a depune acțiunile și documentele plenipotențiare la casa institutului cel mai târziu până în 4 Martie 1922 sau la casele institutelor: Albina din Sibiu, Ardeleana din Oradea, Cassa de păstrare din Seliste și Dr. Ștefan Rozvan din Cluj, cel târziu până la 1 Martie 1922.

Ilia, la 1 Februarie 1922. Direcțiunea.

Table with 3 columns: Activa, Contul Bilant la 31 Dec 1921, Pasiva. Rows include Cassa, Export, Cambii, Cred. acord., Efecte, Mobiliar, Realități, Capital societar, Fond de rezervă, Dep. spre fruct, Dep. în depozit, Creditori, Divid. neridicată, Int transitoare, Profit curat.

Spese: Contul Profit și Pierderi la 31 Dec 1921

Table with 3 columns: Spese, Interese, Venite. Rows include interes după fond de rez., depuneri, imprumuturi, curente, salare, ad. de scump., porto, darea depun., impozitul cifra af., marce de prez., Profit curat, dela Escompt, cu schimbii, cu scop. hip., cont-curent, dela Efecte, proviz. și div.

Ilia, la 31 Decembrie 1921.

Constantin Moldovan m. p., director-executiv. Iosif Pernicek m. p., contabil. DIRECȚIUNEA: Dr. St. Rozvan m. p., lulu Orbonaș m. p., președinte; Oliviu Sârbu m. p., George Furdul m. p., Lazar Ursu; Iosif Dimperiu m. p., Nicolae Mozes m. p. Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în de regulă și consonanță cu registrele institutului. 386 1-1 COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE: Aurelian Oprean m. p., președinte, Petru Ștefu; Ioanichie Olariu m. p., Ioan Coiabaș m. p., Aurelian Ardelean

Subsecretar român n. căsătorit de 24-30 ani, știă aplicare foarte favorabilă la secretariatul din Chereș (jud. Arad). Vitor asigurat. (388) 1-1

Fân prima calitate, e de vânzare în Orăștie, Strada Măierii de Jos, Nr. 1. (390) 1-2

De vânzare: La Compactoria Ilieș în Orăștie să afie de vânzare cărți bisericești, precum Evangheliile legate de lux, și mai simple, Mineie, Euhologion, Penticostare, Apostoli, Psaltiri ș. a. toate legate cu piele. (378) 3-3

Anunț!

A sosit: Fir de aur veritabil (armă de cusut) pentru costuționale. Se poate procura în (389) 1-3 Nicolae Pach și Săsciori, (jud. Sibiu)

Lăptărie de vânzare

Lăptăria din str. Beriiului din Orăștie, e de vânzare cu obiectele ce se țin de ea: zitor, separator, etc. — Așa în casă. (385)